

Мосейкін Олександр Сергійович,
*студент 3 курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна*

Грушко Мальвіна Валеріївна,
*кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

В статті досліджуються питання проблематики застосування норм міжнародного гуманітарного права до збройного конфлікту в Україні, зокрема еволюція понятійного визначення виду збройного конфлікту, застосування поняття «військовополонений» до учасників збройного конфлікту, які опиняються під владою супротивної сторони. Основним завданням міжнародного гуманітарного права є захист осіб, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях, а також тих, які перестали брати в них участь у результаті хвороби, поранення або будь-якої іншої причини, незалежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови або інших ознак. Розглядається необхідність надання особам зі складу військових формувань і добровольчих формувань (комбатантів), що приймали участь у збройному конфлікті, але які фактично перестали брати в ньому участь у результаті хвороби, поранення або будь-якої іншої причини та потрапили в полон відповідного статусу військовополонених. Аргументується, що норми міжнародного гуманітарного права вступають у дію з початком збройного конфлікту на території України. Досліджується співвідношення норм міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України у зв'язку із паралельним існуванням двох видів збройного конфлікту. Обсяг міжнародно-правових зобов'язань сторін збройного конфлікту визначається як нормами звичаєвого права, так і договірними нормами міжнародного гуманітарного права, які ратифіковані кожною стороною. Аргументовано необхідність належного приведення у відповідність чинне національне законодавство до стандартів міжнародного права, зокрема в аспекті нормативного закріплення статусу військовополонених щодо осіб, які брали активну участь у збройному конфлікті та опинились під владою супротивної сторони.

Ключові слова: збройний конфлікт, право, міжнародне право.

Постановка проблеми. Актуальність зазначеної теми обумовлюється перш за все, продовженням агресії Російської Федерації проти України в ході «гібридної війни», що відбувається на сході України, а по-друге відсутністю належ-

ної правової регламентації статусу осіб, що беруть участь у захисті територіальної цілісності держави, які знаходяться у полоні супротивної сторони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних учених, що займалися питанням проблематики міжнародного гуманітарного права та статусу військовополонених зокрема, серед яких: І. М. Арцибасов, Б. В. Бабін, М. М. Гнатовський, М. В. Грушко, А. О. Кориневич, О. П. Коротков, О. О. Мережко, В. В. Мицик, А. І. Полторак, Ж. Ж. Пікте, В. М. Репецький, С. В. Саяпін, Л. Д. Тимченко, О. І. Тіунов, Х. П. Ярмачі та інші.

Постановка мети це аналіз співвідношення норм міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України, зокрема визначення статусу військовополонених у міжнародному гуманітарному праві та встановлення правової можливості застосування до громадян України, які в період збройного конфлікту беруть участь у захисті територіальної цілісності держави на сході держави та, які утримуються супротивною воюючою стороною, норм щодо статусу військовополонених.

Виклад основного матеріалу. Дослідження даної теми починається із нагального питання нормативного визнання збройного конфлікту (далі – ЗК), а також офіційного визначення його виду на території України. Зокрема, в 2015 р. Верховна Рада України прийняла Постанову №129-VIII «Про Звернення ВРУ до ООН, Європейського Парламенту, ПАРЄ, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором», у якій визнала себе об'єктом воєнної агресії, а Російську Федерацію (далі – РФ) – державою-агресором. Того ж року Верховна Рада України прийняла Постанову №462-VIII «Про Заяву Верховної Ради України „Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод”» [5]. У зв'язку з окупацією РФ Автономної Республіки Крим український парламент прийняв Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» 2014 р., що прирівнюється до конфлікту міжнародного характеру відповідно до міжнародного права. Щодо сходу України, то однозначності та ясності не вбачається з прийнятих документів, зокрема це підтверджує Постанова Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17 березня 2015 р. № 254-VIII. Аналізуючи вищеперераховані нормативно-правові акти, вбачається, що, неоднозначність викладених положень ускладнює належне застосування норм міжнародного гуманітарного права з відповідними термінами,

які використовуються при певних видах збройних конфліктів, наприклад «військовополонені» в збройних конфліктах міжнародного характеру, «особи, свобода яких обмежена» у збройних конфліктах неміжнародного характеру.

Певну ясність в кваліфікації ЗК на території України вносять Звіти Офісу Прокурора МКС 2014 р.: 1) в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі найпізніше з 26 лютого 2014 р. відбувається міжнародний ЗК між Україною та РФ; 2) на сході України з 30 квітня 2014 р. триває неміжнародний ЗК між Україною та неурядовими озброєними угрупованнями (так звані «ДНР» і «ЛНР»); 3) також на сході України найпізніше з 14 липня 2014 р. відбувається міжнародний ЗК між Україною та РФ; 4) за умови, якщо буде доведено здійснення загального контролю РФ над неурядовими озброєними угрупованнями, можна буде говорити про наявність на сході України єдиного міжнародного ЗК [18, с. 12].

Вчений-міжнародник М. М. Гнатовський зазначає, що на сході України фактично є один ЗК. Проте виключно з погляду МПП права та лише для визначення обсягу застосовних норм доцільно умовно виділяти два збройні конфлікти з різним суб'єктним складом. Перший – неміжнародний, сторони якого – збройні групи «ЛНР / ДНР» та Україна. Обов'язки сторін визначаються лише спільною ст. 3 чотирьох Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р. (ЖК I, II, III, IV) [8] та Додатковим протоколом до Женевських конвенцій 1949 р., що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру 1977 р. (ДП II) [10] до них. Це те, чим має насамперед керуватися Україна у збройній боротьбі з проросійськими бойовиками. Погоджуюсь з думкою вченого, що у такому конфлікті немає, наприклад, статусу комбатанта та, відповідно, статусу військовополоненого (є скромніший за гарантіями статус «особи, затриманої у зв'язку зі збройним конфліктом» ст. 5 ДП II. Не варто забувати і про другий аспект конфлікту – міжнародний, сторонами якого є РФ та Україна. Така кваліфікація неминуча для ситуацій, коли Росія обстрілює нашу територію силами своїх регулярних збройних сил і здійснює та має контроль над антиукраїнськими збройними групами [14, с. 782]. На цю ситуацію поширюється право ЗК міжнародного характеру – всі чотири Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 р. [8] та Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 р., що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів 1977 р. (ДП I) [9].

Проте на практиці, під час бойових дій, розмежувати конфлікт неміжнародний від міжнародного є задачею надзвичайної складності. До того ж відсутність нормативного закріплення наявності факту ЗК та його виду зокрема на сході України призвела до виникнення закономірних проблем у визначенні правового статусу учасників конфлікту – особливо це стосується осіб, які потрапили до полону. Застосування терміна «військовополонені» уникають ОБСЄ, Міжнародний Комітет Червоного Хреста, та навіть згідно з чинним законодавством Украї-

ни ці особи вважаються «особами, яких було незаконно позбавлено особистої свободи внаслідок дій незаконних збройних формувань та органів влади РФ на окремих територіях Донецької та Луганської областей...» [6], додатково це підтверджується й текстом Мінським угод [12]. Наприклад, згідно з преамбулою Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях України у Донецькій та Луганській областях» [4] Україна посилається на «Положення про закони і звичаї війни на суходолі» Додатка до IV Гаазької конвенції про закони і звичаї війни на суходолі, ЖК IV та ДП I. Примітно, що не вказується посилання на ЖК III про поводження з військовополоненими.

Але з огляду на конвенційні норми МГП в Україні є потреба належно використовувати понятійно-категоріальний апарат МГП до ситуації, що склалась на сході держави. Перш за все – це правила ст. 2 ЖК III, де вказується що дана Конвенція застосовується в усіх випадках оголошеної війни чи будь-якого іншого ЗК, що може виникнути між її учасниками, навіть якщо стан війни не визнаний однією з них. Конвенція застосовується в усіх випадках окупації території держави-учасниці, навіть якщо окупації не чиниться збройний опір. Отже, Конвенція поширюється на ЗК, навіть, якщо стан війни нормативно не закріплено. По-друге, це ст. 3 «Положення про закони і звичаї війни на суходолі» Додатка до IV Гаазької Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі, що зазначає наступне «Збройні сили воюючих сторін можуть складатися з комбатантів та некомбатантів. У разі захоплення ворогом учасники користуються правами військовополонених» [7]. Тобто, якщо Україна не визнає за захопленими в полон учасниками ООС статус «військовополонених», не вважаючи їх комбатантами, то з огляду на дану статтю вони все одно користуються правами військовополонених. Також варто зважати і на положення ДП I, зокрема ст. 50 [9], яка не допускає визначення українських військовослужбовців, як цивільних осіб, у випадку взяття у полон. Отже, норми МГП дозволяють застосування терміна «військовополонений» до військовослужбовців ЗСУ, а також членів добровольчих ополчень, задіяних в ООС.

МГП знаходить своє відображення окрім договірних також у звичаєвих нормах, які у ситуації поводження з військовополоненими мають беззаперечне значення, що підтверджується ст. 2 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», згідно з якою засади внутрішньої і зовнішньої політики базуються на загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права (далі – МП), а зовнішня політика ґрунтується [2]: на принципах поваги до прав людини і її основоположних свобод та сумлінного виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань. Отже, МГП є одним із найпотужніших інструментів, за допомогою якого забезпечується захист і дотримання прав людини під час воєнних дій.

Національне законодавство в розрізі питання відповідальності за порушення правил поводження з військовополоненими представлено Кримінальним кодексом України (КК України), там ці питання регулюються Розділом XX. В свій час М. В. Грушко в монографічному дослідженні [15] стверджувала, що ст. 438 КК України [1] є невідповідною міжнародним зобов'язанням України у сфері МГП та міжнародного кримінального права, міжнародній практиці ст. 8 Римського статуту, що не відображає можливості поширення вказаної статті КК України на ЗК міжнародного та неміжнародного характеру. І лише в червні 2021 року був прийнятий законопроект [4]. Так, постійний Представник Президента України в АР Крим Антон Кориневич розповів про основні положення даного акта щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права в національне законодавство і зауважив, що у КК України має бути каталог воєнних злочинів, а також закріплено окрему категорію міжнародних злочинів – злочини проти людяності. Отже, можна дійти висновку, що положення законопроекту містять найкращі міжнародні стандарти щодо визначення міжнародних злочинів, що покликані доповнити законодавство України необхідними нормами, які дозволяють кваліфікувати, розслідувати воєнні злочини.

Виконавча влада в особі Кабінету Міністрів України та ЦОВВ несе основну відповідальність за належну імплементацію та дотримання зобов'язань України щодо норм МГП. Виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та забезпечення дотримання норм МГП у ході ведення воєнних дій щодо учасників ЗК та відповідальності за порушення норм МГП (воєнні злочини) є обов'язковими. Особливої уваги потребує саме питання застосування терміну «військовополонений» до учасників ЗК, які опиняються під владою супротивної сторони. Відповідно до ЖК III військовополоненим гарантує низка прав. Зокрема держава, яка утримує військовополонених, несе відповідальність за збереження їхнього життя та здоров'я, зобов'язана поводитись із полоненими гуманно, не застосовуючи катування чи психологічний вплив, надавати медичну допомогу. Отже, поширення статусу військовополоненого на українських військових, які утримуються противником, насамперед покращить їхній правовий стан.

Окремо варто зауважити, що у разі застосування норм МГП Україна повинна буде надати статус військовополоненого деяким учасникам конфлікту, які перебувають в українському полоні. Проте громадяни нашої держави, які стали на бік ворога, не зможуть уникнути покарання. Оскільки відповідно до ЖК III, на яку у разі застосування норм МП Україна обов'язково посилатиметься, статус військовополоненого поширюється тільки на громадян іноземної держави. Отже, Україна може притягнути до кримінальної відповідальності відповідно до Розділу I КК України власних громадян. Так, вчений Т. І. Блистів зауважує, якщо вважати, що під час проведення ООС немає «військовополонених», а є

«заручники терористів», визначені у ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», то Україна повинна притягувати терористів до відповідальності за ст. 147 КК України [13, с. 121].

Російська Федерація як країна-агресор, що є безпосереднім учасником міжнародного ЗК, а не «ДНР–ЛНР», правовий статус яких не визначено, зберігає обов'язок гарантувати українським військовополоненим їхні права. Отже, до відповідальності можуть бути притягнуті й окремі громадяни РФ. Статті 6-8 КК України визначають, що кримінальній відповідальності у нашій державі, крім громадян, підлягають також іноземці, а ст. 434 КК України передбачено покарання за погане поводження з військовополоненими, яке мало місце неодноразово, або пов'язане з особливою жорстокістю у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років. Звісно, що сторона конфлікту – РФ, не визнає своєї присутності на сході. Проте, Україна, коли не регламентує статус військовополонених, навіть дещо більше відвертає покарання злочинців за неналежне поводження з полоненими. Другим важливим аспектом є визнання Росії відповідальною за недотримання норм МГП, зокрема права Женеви, що дозволить колишнім військовополоненим ініціювати процес відновлення порушених прав, у тому числі в Європейському суді з прав людини, у вигляді позовів проти РФ. Взагалі даний процес встановлення фактів, збирання доказової бази щодо присутності на сході України збройних військ іноземної держави – РФ, він є вкрай довготривалим і важким, проте наразі відбувається активна робота.

Підтвердженням прогресу у даному напрямку виступає Заява Прокурора Міжнародного кримінального суду пані Фату Бенсуді від 11 грудня 2020 року, щодо закінчення попереднього розслідування у справі «Ситуація в Україні», де заявляється «...в результаті ретельного та незалежного процесу розгляду ситуація в Україні визнана такою, що відповідає критеріям Статуту для відкриття розслідування» [16]. Тобто, далі Судова палата Офісу Прокурора МКС має ухвалити рішення про відкриття повноцінного розслідування щодо воєнних злочинів і злочинів проти людяності в умовах ЗК в Україні, які підпадають під юрисдикцію Суду [17].

Верховна Рада України 16 грудня 2021 р. у першому читанні проголосувала за законопроект «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей» [10]. Законопроект був поданий Президентом України Володимиром Зеленським і визначений ним як невідкладний. Він покликаний створити законодавчі механізми для соціального та правового захисту осіб, які втратили свободу внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх родин. Він містить чіткий список суб'єктів, які можуть вважатися такими, що були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії проти України. Це є: 1) військові,

які потрапили в полон (громадяни України, які були позбавлені свободи державою-агресором, її органами у зв'язку із захистом ними державного суверенітету України, її незалежності, територіальної цілісності); 2) цивільні заручники (громадяни України, які були позбавлені свободи для шантажу України, іншої держави, міжнародних організацій, юридичних або фізичних осіб); 3) ув'язнені з політичних причин (громадяни України, які були позбавлені волі державою-агресором, її органами у зв'язку з веденням цими громадянами діяльності, спрямованої на вираження проукраїнських поглядів, цінностей, позицій, а також за їхню професійну, громадську, політичну чи правозахисну діяльність).

Серед іншого, закон передбачає створення Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок агресії проти України, а також визначає її повноваження. Зокрема, Комісії надається право подання запитів з метою отримання, перевірки або уточнення інформації, необхідної для ухвалення обґрунтованого рішення зі вказаного питання.

Висновки. У зв'язку із паралельним існуванням двох видів ЗК, застосування норм МГП щодо статусу осіб, які безпосередньо брали участь у ЗК та потрапили під владу супротивної сторони, є надзвичайно складним. Отже, перебування осіб у складі військових формувань і добровольчих формувань, тобто фактично комбатантів в цьому конфлікті, також не визнається самою Україною. Як наслідок дана ситуація має принципове значення для військових, котрі у разі потрапляння у полон відповідного статусу військовополонених не матимуть. Це є критично неправильно з точки зору як норм і принципів міжнародного права, так і національного законодавства – за комбатантами України, що потрапили у полон в ході безпосередньої участі у виконанні бойових завдань при захисті територіальної цілісності, має визнаватися та визначатися статус військовополонених. Отже, вбачається необхідним у відповідності до положень МГП закріплення на законодавчому рівні статусу військовополонених до осіб, захоплених у полон в ході зазначеного конфлікту. Окремо варто як в національному законодавстві, так і в законопроектах зазначати вказівку і на ЖК про поводження з військовополоненими 1949 р. В існуючій складній ситуації наявного збройного конфлікту в Україні є однозначне застосування норм міжнародного гуманітарного права як мінімум спільної ст. 3 чотирьох Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р., та максимум – всього міжнародного гуманітарного права.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III, поточна редакція від 04.10.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.11.2021).

2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2411-VI, поточна редакція від 08.07.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> (дата звернення: 14.11.2021).
3. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей: Закон України від 18.01.2018 р. № 2268-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 10. Ст. 54. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2268-19> (дата звернення: 09.11.2021).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права: Проект Закону від 27.12.2019 р. № 2689. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67804 (дата звернення: 17.11.2021).
5. Про Заяву Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод»: Постанова Верховної Ради України від 21.05.2015 р. № 462-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19> (дата звернення: 17.11.2021).
6. Деякі питання соціальної підтримки осіб, яких було незаконно позбавлено особистої свободи: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2019> (дата звернення: 10.11.2021).
7. Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додатки до неї, Гаага: Міжнародний документ від 18.10.1907 р., поточна редакція від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#n2 (дата звернення: 14.11.2021).
8. Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 р. (ЖК I). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text; Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі 1949 р. (ЖК II). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text; Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153; Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 14.11.2021).
9. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08 червня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (дата звернення: 15.11.2021).
10. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 08 червня 1977 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_200 (дата звернення: 14.11.2021).
11. Проект Закону про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей № 6104 від 27.09.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72870 (дата звернення: 29.12.2021).
12. Протокол за результатами консультацій Тристоронньої контактної групи щодо спільних кроків, спрямованих на імплементацію Мирного плану Президента України Петра Порошенка та ініціатив Президента Росії Володимира Путіна від 01.09.2014 р. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/123258.pdf>
13. Блистів Т. І. Нормативно-правове забезпечення в Україні питання утримання та поводження з військовополоненими та інтернованими особами в особливий період. *Інформація і право*. 2018. № 2(25). С. 117–122.

14. Гнатовський М. М. Взаємодія міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини під час Антитерористичної операції у східних регіонах України. *Українська Революція гідності, агресія РФ і міжнародне право*. Київ: К.І.С., 2014. С. 779–788.
15. Грушко М. В. Становлення та специфіка міжнародно-правового режиму військовоположених: монографія. Одеса: Фенікс, 2016. 284 с.
16. Заява Прокурора Міжнародного кримінального суду пані Фату Бенсуді щодо закінчення попереднього розслідування в справі «Ситуація в Україні» URL: <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=201211-otp-statement-ukraine&ln=Ukrainian>
17. Україна чекає від МКС початку розслідування щодо злочинів Росії. 12.11.2021 р. Укрінформ, *Мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3349397-ukraina-cekae-vid-prokurora-mks-zvernenna-sodo-pocatku-rozsliduvanna-zlociniv-rf.html>
18. International Criminal Court. The Office of the Prosecutor. Report on Preliminary Examination Activities (14 November 2016). P. 78. URL: https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-repPE_ENG.pdf.

References:

1. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 05, 2001. № 2341-III, current version of 04.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (access date: 15.11.2021).
2. On the principles of domestic and foreign policy: Law of Ukraine of July 01, 2010. № 2411-VI, current version of July 08, 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> (access date: 14.11.2021).
3. On the peculiarities of state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories of Donetsk and Luhansk regions: Law of Ukraine of 18.01.2018. № 2268-VIII. *Information of the Verkhovna Rada*. 2018. № 10. Art. 54. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2268-19> (access date: 09.11.2021).
4. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Implementation of Norms of International Criminal and Humanitarian Law: Draft Law of December 27, 2019. № 2689. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?Pf3511=67804 (access date: 17.11.2021).
5. On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine «On Ukraine's Derogation from Certain Obligations Defined by the International Covenant on Civil and Political Rights and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms»: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 462-VIII. 21.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19> (access date: 17.11.2021).
6. Some issues of social support for persons who have been illegally deprived of personal liberty: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 31.01.2018 № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2019> (date of application : 10.11.2021).
7. The Hague Convention on the Laws and Customs of War on Land and its Annexes, The Hague: International document of 18.10.1907, current version of 18.10.1907. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#n2 (access date: 14.11.2021).
8. Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces of 1949 (HC I). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text; Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked in the Armed Forces at Sea (1949). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text;

- Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153; Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (access date: 14.11.2021).
9. Additional Protocol to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 08 June 1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (appeal date: 15.11.2021).
 10. Additional Protocol to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 08 June 1977. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_200 (application date: 14.11.2021).
 11. Draft Law on Social and Legal Protection of Persons Deprived of Personal Deprivation as a Result of Armed Aggression against Ukraine and Members of Their Families № 6104 dated 27.09.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72870 (access date: 29.12.2021).
 12. Minutes of the consultations of the Tripartite Contact Group on joint steps aimed at implementing the Peace Plan of President of Ukraine Petro Poroshenko and the initiatives of President of Russia Vladimir Putin of September 01, 2014. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/123258.pdf>
 13. Blystiv T. I. Regulatory and legal support in Ukraine the issue of detention and treatment of prisoners of war and internees in a special period. Information and law. 2018 № 2(25). Pp. 117–122.
 14. Gnatovsky M. M. Interaction of international humanitarian law and international human rights law during the anti-terrorist operation in the eastern regions of Ukraine. *Ukrainian Revolution of Dignity, Russian aggression and international law*. Kyiv: K.I.C., 2014. P. 779–788.
 15. Grushko M. V. Formation and specifics of the international legal regime of prisoners of war: monograph. Odessa: Phoenix, 2016. 284 p.
 16. Statement by the Prosecutor of the International Criminal Court, Ms. Fatou Bensudi, on the conclusion of the preliminary investigation into the situation in Ukraine URL: <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=201211-otp-statement-ukraine&ln=Ukrainian>
 17. Ukraine expects the ICC to launch an investigation into Russia's crimes. 11.12.2021. Ukrinform, *Multimedia platform of foreign broadcasting* of Ukraine. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3349397-ukraina-cekae-vid-prokurora-mks-zvernenna-sodo-pocatku-rozsliduvanna-zlociniv-rf.html>
 18. International Criminal Court. The Office of the Prosecutor. Report on Preliminary Examination Activities (14 November 2016). P. 78. URL: https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-repPE_ENG.pdf

Moseykin Alexander Sergeevic, 3rd year student of the Faculty of International Legal Relation National University «Odessa Law Academy». The article examines the issues of application of international humanitarian law to the armed conflict in Ukraine, in particular the evolution of the conceptual definition of armed conflict, the application of «prisoners of war» to participants in armed conflict who are under the control of the opposing side. The main task of international humanitarian law is

to protect those who are not directly involved in hostilities, as well as those who have ceased to participate in them due to illness, injury or any other cause, regardless of their race, color, political, religious and other beliefs, sex, ethnic and social origin, property status, place of residence, language or other characteristics. Consideration is given to the provision of persons from military formations and volunteer formations (combatants) who took part in the armed conflict but who actually ceased to take part in it due to illness, injury or any other cause and were taken prisoner of war. It is argued that the rules of international humanitarian law come into force with the beginning of the armed conflict in Ukraine. The correlation between the norms of international humanitarian law and the national legislation of Ukraine in connection with the parallel existence of two types of armed conflict is studied. The extent of the international legal obligations of the parties to an armed conflict is determined by both customary law and treaty rules of international humanitarian law, which have been ratified by each party. It was argued that the current national legislation should be properly aligned with the standards of international law, in particular in the aspect of normative consolidation of the status of prisoners of war in relation to persons who took an active part in the armed conflict and came under the control of the opposing side.

Keywords: armed conflict, law, international law.